

Speciální kojenecká mléka

RNDr. Pavel Ježek, Ph.D.

Kojenecké a batolecí období je spojeno s adaptací dítěte na „nový“ svět a postupné dozrávání trávicího traktu. Tato nezralost se může projevit nejen řadou funkčních trávicích potíží, jako jsou kojenecká kolika, průjem, zácpa, bolesti břicha, nadýmání a ublinkávání, ale také nesnášenlivostí laktózy anebo, v důsledku dozrávání imunitního systému, i alergií na bílkoviny kravského mléka. Zlatým standardem výživy kojenců je mateřské mléko. Pro nekojené děti, u kterých se tyto potíže vyskytují, jsou určena speciální kojenecká mléka.

Klíčová slova: intolerance laktózy, kojenecká kolika, průjem, zácpa, ublinkávání, alergie na bílkoviny kravského mléka.

Functional infant formulas

The infant and toddler period is associated with the adaptation of the child to the „new“ world and the gradual maturation of the digestive tract. This immaturity can manifest itself not only in a number of functional digestive problems, such as infantile colic, diarrhea, constipation, abdominal pain, bloating and vomiting, but also in lactose intolerance or, due to the maturation of the immune system, allergies to cow's milk proteins. Breast milk is the gold standard in infant nutrition. Special infant milks are intended for non-breastfed infants who experience these problems.

Key words: lactose intolerance, infantile colic, diarrhea, constipation, vomiting, allergy to cow's milk protein.

Úvod

V období prvních 12 měsíců dochází k postupné adaptaci dětského organismu na vnější prostředí a k postupnému dozrávání jednotlivých orgánů a orgánových soustav. Toto přizpůsobování probíhá i v trávicím traktu kojenců. Jeho nezralost se může projevovat celou řadou symptomů, které sice nemají organickou příčinu a obvykle kojence neohrožují na životě, přesto zhoršují kvalitu jeho života. Zároveň jsou stresující pro rodiče a velmi častým důvodem návštěvy praktického dětského lékaře. Jedná se o soubor tzv. funkčních gastrointestinálních potíží (FGID, Functional GastroIntestinal Disorders), mezi které patří kojenecká kolika, průjem, zácpa, nadýmání, plynatost a ublinkávání. V odborné literatuře se uvádí, že těmito potížemi trpí až 55 % kojenců (1). Nejčastější funkční potíží

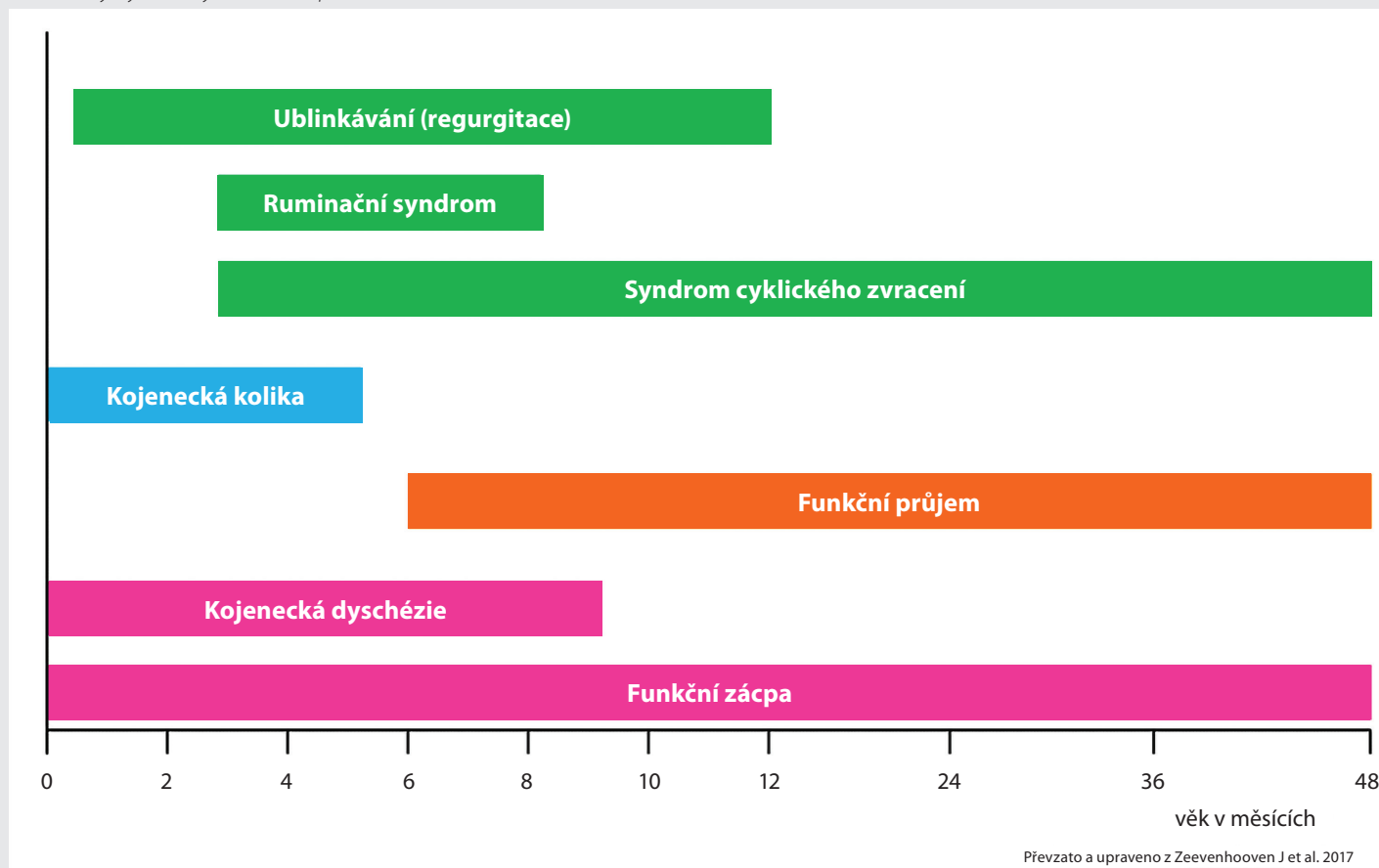
je ublinkávání (30 %), následované kojeneckou kolikou (20 %) a zácpou (15 %) (2). Může se vyskytovat také nesnášenlivost laktózy, zvláště v souvislosti s průjemovými onemocněními. Vzhledem k nezralosti jak trávicího, tak imunitního systému se u 2–3 % dětí může v prvním roce života objevit alergie na bílkoviny kravského mléka (3).

Funkční gastrointestinální potíže

Funkční gastrointestinální potíže (FGID) jsou v kojeneckém věku běžné. Jak již bylo uvedeno, mezi FGID patří ublinkávání (regurgitace), kojenecká kolika, zácpa a průjem, které se obvykle mohou objevovat kombinovaně, např. dva symptomy se objevují až v 63 %, tři a více symptomů až v 15 % (4). V těchto případech se často hovoří o tzv. citlivém břichu. **Regurgitace (ublinkávání)** vzniká v důsledku nezralosti dolního

jícnového svěrače, jehož nedostatečné sevření umožňuje návrat tráveniny do úst. Je definováno jako ublinkávání dvakrát i vícekrát denně po dobu tří a více týdnů a nevyskytuje se zvracení, hemateméza, aspirace, apnoe, neprospívání nebo obtíže při krmení nebo polykání. **Kojenecká kolika** je stav dlouhodobého pláče bez jasné příčiny. Nejčastěji se uvádí nezralost trávicího traktu. Definována je jako pláč trvající více než tři hodiny, minimálně tři dny v týdnu bez známek neprospívání s normálním vývojem. Vzhledem k intenzitě pláče má vliv na pohodu a kvalitu života rodiny. **Zácpa** je definována jako málo časté nebo bolestivé vyprazdňování anebo zadržování stolice. Charakteristické jsou tvrdé stolice a mohou se vyskytovat i bolesti břicha. Funkční zácpa tvoří 90–95 % příčin obstipací. Může se vyskytovat při nedostatečném pitném režimu

Obr. 1. Výskyt drobných trávicích potíží

nebo při zařazování nových potravin do jídelníčku. **Funkční průjem** je definován jako častá, nezformovaná stolice u jinak zdravých dětí. Obvykle se vyskytuje mezi 6. měsícem a 5. rokem. Výskyt FGID ukazuje tab. 1 (5). Základním přístupem k řešení FGID je uklidnění a poučení rodičů, zvláště o přechodném charakteru těchto potíží a o úlevě od příznaků, k čemuž mohou sloužit i speciální kojenecká mléka.

Intolerance laktózy

Nesnášenlivost laktózy (laktózová intolerance) se projevuje bolestmi břicha, křečemi, nadýmáním, průjmem apod. Není to tedy reakce imunologická, ale metabolická, spojená s trávením. Kojenci mají nedostatek **enzymu laktázy, a nejsou tak schopni zpracovat mléčný cukr (laktózu), která se vyskytuje v mléce. Vrozený nedostatek enzymu laktáza je vzácný, přechodný souvisí s postupným zráním trávicí soustavy. K narušení vylučování enzymu laktázy dochází také při průjemových onemocněních (6).**

Alergie na bílkoviny kravského mléka (ABKM)

Bílkoviny kravského mléka jsou prvními bílkovinami, se kterými se kojenci setkávají, a to buď již při kojení nebo v náhradních kojeneckých formulích nebo v mléce a mléčných výrobcích. Alergie na bílkoviny kravského mléka (ABKM) je imunitně podmíněné onemocnění. Projevuje se řadou respiračních, kožních a trávicích symptomů. Při ABKM je také pozorována zvýšená propustnost střeva a změna střevní mikrobioty. ABKM vzniká v prvním roce života a většinou ustupuje do 3–5 let věku (7). V případě, že matka kojí, je řešením vyloučení mléka ze stravy, a pokud nekojí, přichází na řadu speciální kojenecká mléka – extenzivně hydrolyzovaná mléka nebo mléka, jejichž základem jsou volné aminokyseliny.

Speciální kojenecká mléka

U nekojených dětí mohou k řešení těchto potíží přispět speciální kojenecká mléka, jejichž složení odpovídá dané indikaci. Novou řadu speciálních kojeneckých mlék tvoří řada Kendamil Medi+.

Kendamil Medi+ A.C. je opět potravina pro zvláštní lékařské účely pro řízenou dietní výživu při kojeneckých kolikách, případně při syndromu „citlivého břicha“, který je spojen se zácpou, nadýmáním, bolestmi břicha anebo celkovým neklidem. Základ tvoří částečně hydrolyzovaná syrovátková bílkovina, u které je obecně prokázán rychlejší průchod trávicím traktem a usnadnění trávení. Opět je nutričně kompletní s obsahem nukleotidů a DHA (omega-3) a je bez obsahu palmového oleje. Navíc obsahuje GOS (galaktooligosacharidy z mléka), které přispívají k nastavení střevní mikrobioty.

Kendamil Medi+ Lactose-Free je potravina pro zvláštní lékařské účely pro řízenou dietní výživu při laktózové intoleranci nebo při realimentaci po průjemovém onemocnění při nedostatku enzymu laktázy. Neobsahuje laktózu, která je nahrazena glukózovým sirupem. Kendamil Medi+ Lactose-Free je nutričně kompletní, obsahuje nukleotidy a DHA (omega-3) a neobsahuje palmový olej.

Novinkou v sortimentu je speciální kojenecké mléko **Kendamil Medi+ Cows' Milk**

INZERCE

Allergy, které je určeno pro řízenou dietní výživu při alergii na bílkoviny kravského mléka. Obsahuje speciální složení jak s extenzivně hydrolyzovanou syrovátkovou, tak extenzivně hydrolyzovanou kaseinovou bílkovinu. Je nutričně kompletní s obsahem nukleotidů a DHA pro rozvoj mozku a očí. Pro rozvoj správné střevní mikrobioty navíc obsahuje

fruktooligosacharidy (FOS), které potlačují potenciální patogenní bakterie.

Závěr

V kojeneckém a batolecím období se může vyskytnout řada funkčních trávicích potíží, které vyplývají z postupného dozrávání trávicího traktu, nesnášenlivosti laktózy nebo alergie na

bílkoviny kravského mléka. V případě nekojených dětí mohou k jejich řešení přispět speciální kojenecká mléka řady Kendamil Medi+.

Konflikt zájmů:

Článek vyjadřuje názor autora založený na citovaných podkladech. Příprava článku byla finančně podpořena Health Academy, s. r. o.

LITERATURA

1. Iacono G, et al. The Pediatric Study Group on Gastrointestinal Symptoms in Infancy. Gastrointestinal symptoms in infancy: a population-based prospective study. Dig Liver Dis 2005; 37: 432–438. <https://doi.org/10.1016/j.dld.2005.01.009>.
2. Vandenplas Y, et al. Prevalence and health outcomes of functional gastrointestinal symptoms in infants from birth to 12 months of age. J Pediatr Gastroenterol Nutr 2015; 61:

- 531–537. <https://doi.org/10.1097/MPG.0000000000000949>.
3. Host A. Frequency of cow's milk allergy in childhood. Ann Allergy Asthma Immunol 2002; 89(Suppl): 33–37.
4. Bellaiche M, et al. Multiple functional gastrointestinal disorders are frequent in formula-fed infants and decrease their quality of life. Acta Paediatr. 2019; 107(7): 1276–1282. doi: 10.1111/apa.14348.
5. Zeevenhooven J, et al. The New Rome IV Criteria for Fun-

- ctional Gastrointestinal Disorders in Infants and Toddlers. Pediatr Gastroenterol Hepatol Nutr. 2017; 20(1): 1–13. doi: 10.5223/pghn.2017.20.1.1.
6. Heyman MB, Committee on Nutrition: Lactose intolerance in infants, children, and adolescents. Pediatrics 2006; 118(3): 1279–1286.
7. Fuchs M, et al. Potravinová alergie a intolerance. Mladá fronta 2016. ISBN 978-80-204-3757-0.